

Innhold

Forord 9

1. Fra opplevelse til analyse 11

Filmopplevelse og filmanalyse 11

Film som opplevelse 12

Film som uttrykk og medium 13

Å analysere film 15

Bokas oppbygning 17

Analyseseksempel: *Citizen Kane* (Welles 1941) 18

2. Filmen forteller 27

Film og fortelling 27

Fortellingens retoriske kraft 28

Historie og fortelling 29

Diegetisk og ikke-diegetisk 33

Filmens mediespesifikke fortellemåter 35

Film og roman 37

Film og skuespill 38

Film og tegneserie 40

Hva blir fortalt? Filmen og grunnfortellingene 43

Filmens dramaturgi 45

Presentasjon 47

Konflikt 50

Løsning 53

Anslag 56

Alternative fortellemåter 59

Ikke-lineær filmfortelling 60

Kontrafaktisk fortelling 61

Ikke-narrativ film 62

Metafilm 65

Multifortelling 68

Analyseseksempel: *Før regnet faller* (Manchevski 1994) 70

- 3. Filmens uttrykk 77**
- Visuelle elementer. Mise-en-scène og kinematografi 77
 - Setting 78
 - Lys og farger 80
 - Skuespilleren 83
 - Bildekomposisjon 86
 - Bildeutsnitt, kameravinkel 89
 - Kamerabevegelser 90
 - Klipping og redigering 93
 - Scenisk klipping 94
 - Elliptisk klipping 96
 - Klipping og tidsforlengelse 98
 - Parallellklipping 99
 - Tematisk klipping, montasje, harde og sømløse klipp 101
 - Klippertyme 103
 - Auditiv elementer 104
 - Tale, verbalspråk 105
 - Kontentum 107
 - Musikk 108
 - Tre vanlige relasjoner mellom musikk og bilde 111
 - Analyseeksempel: Romeo + Juliet (Luhrmann 1996) 113*
- 4. Filmens sjangre 121**
- Sjanger som kontrakt 121
 - Sjangertrekk som danner mønster 122
 - Sjanger i filminstitusjonen 124
 - Drama i nye former 126
 - Filmens og fjernsynets sjangre 129
 - Romantisk komedie 129
 - Spenningsfilm 130
 - Westernfilm 133
 - Kriminalfilm 135
 - Melodrama 138
 - Dokumentarfilm 140
 - Fjernsynets serier 145
 - Sjangeranalyse 148
 - Analyseeksempel: Livet er herlig (Benigni 1997) 151*

5. Filmens historie	157
Filmens første år (ca. 1895–ca. 1915)	157
Et nytt medium blir til	158
Lumière og Méliès – hverdagsrealisme og fantastisk fiksjon	159
Filmindustri og internasjonalt filmspråk. Europa i førerretet	162
Taushet er gull. Stumfilmens storhetstid (ca. 1915–ca. 1930)	164
Filmspråket utvikles – D.W. Griffith	165
Den klassiske Hollywood-stumfilmen	166
Stumfilmen i Europa. Tysk ekspresjonisme	167
Sovjetisk montasje	169
Stumfilmen i Norden	171
Lydfilmen overtar (ca. 1930–ca. 1950)	172
Ett skritt tilbake og to skritt fram	172
Hollywood. Studioene, stjernene, sjangrene	174
Europa. Dokumentarfilm, propagandafilm og ny realisme i spillefilmen	176
Nye produsenter og nye bølger (ca. 1950–ca. 1980)	179
Internasjonal utveksling	179
Nye politiske stemmer	181
Tv som konkurrent – og samarbeidspartner	182
Film for, om og med ungdom	187
Nye bølger i Europa	188
Storskalaproduksjon og mediesamarbeid (ca. 1980–2000-tallet)	192
Nye regissører	192
Film i mediesamfunnet	195
Fra lett underholdning til samfunnsengasjement	196
En globalisert filmverden	198
Analyseeksempel: <i>Jules & Jim</i> (Truffaut 1962)	201
6. Teorier om film	209
Film som tekst	210
Arven fra litteratur og teater: narratologi og dramaturgi	210
Film som tegn og sammensatt (multimodal) tekst	213
Filmestetikk	215
Analyseeksempel 1: Visuelle og eksistensielle rom i <i>Fanny och Alexander</i> (Bergman 1982)	218
Filmen og dens publikum	224
Resepsjonsetetikk	224
Psykoanalytisk filmteori	226
Kognitiv filmteori	229
Analyseeksempel 2: Psykoanalytiske og kognitive perspektiv på <i>Fanny och Alexander</i>	230

Film, filmproduksjon og samfunn 233

Auteurteori 233

Ideologikritikk 234

Kulturstudier 236

Analyseeksempel 3: *Fanny och Alexander* i den store verden 237

Fra filmens århundre til konvergens i mediekulturen 242

Litteratur 245

Filmografi 253

Ordforklaringer 261

Stikkord- og personregister 269